

Derleme

<http://stgbd.selcuk.edu.tr/stgbd>
Selçuk Üniversitesi
Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi
26 (4): (2012) 68-72
ISSN:1309-0550

Antalya Bölgesinde Pamuk Yetiştiriciliğinin Durumu ve Bazı Sorunlarına Genel Bir Bakış

Metin Durmuş ÇETİN^{1,2}, İbrahim ÇELİK¹

¹Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Antalya

(Geliş Tarihi: 23.12.2011, Kabul Tarihi: 06.06.2012)

Özet

Pamuk, artan dünya nüfusunun ihtiyacını karşılama bakımından gerek lifinden, gerekse sanayi iş kolundaki payından dolayı yetiştiriciliği önem arz eden bir bitkidir. 2011 yılı FAO verilerine göre, Çin Halk Cumhuriyeti'nin ilk sırada yer aldığı dünya pamuk üretim sıralamasında Özbekistan ve Brezilya'dan sonra Türkiye 7.nci sıradadır. Türkiye'de pamuk yetiştiriciliği başlıca Ege, Antalya, Çukurova ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde yapılmaktadır. Bu derlemede Antalya bölgesinde pamuk yetiştiriciliği ve karşılaşılan bazı sorunlar incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, Yetiştiricilik ve Sorunlar, Antalya

An overview on Situation and Some Problems of Cotton Cultivation in the Antalya Region

Abstract

Cotton, supply to the growing needs of the world's population both in terms of fiber and industry's share of business due to his wrist, is an important plant. According to the FAO's data in 2011, the People's Republic of China in the first place ranking of world cotton production in after Uzbekistan and Brazil to Turkey the 7th place. The main cotton production in Turkey Aegean, Antalya, Çukurova and Southeastern Anatolia are our regions. Cotton farming and a few production problems encountered in this review have been examined in the Antalya region.

Keywords: Cotton, Farming and Problems, Antalya

Giriş

Pamuk, kullanıldığı yerlerin çok değişik ve önemli olması nedeniyle Dünya tarımı ve ticaretinde en başta gelen ürünlerden birisidir. Ayrıca tekstil ve konfeksiyon başta olmak üzere yağ ve yem gibi birçok sanayi dalının temel hammaddesidir. Ülkemiz, gerek pamuk üretimi ve ticareti, gerekse pamuğa dayalı sanayide çok büyük birikimlere sahiptir (Güneş ve ark. 2005).

Pamuklu dokuma endüstrisini de içine alan Türk Tekstil ve Konfeksiyon sektörü yarattığı katma değer ve gösterdiği performansla Türk ekonomisinin en önemli rekabet avantajlarından birisidir.

Önemli ölçüde ham maddesini pamuğun oluşturduğu tekstil ürünleri ihracatımız, toplam ihracat gelirimizde önemli bir paya sahiptir. 2008 yılında 11.3 Milyar \$ değerinde, 2009 yılında ise 9.6 Milyar \$ değerinde tekstil ürünleri ihracatı gerçekleştirilmiştir. Pamuklu tekstil ürünleri bu anlamda ülkemiz için önemli bir döviz kaynağı durumundadır. 80'li yıllardan itibaren pamuk üretimi, tekstil sanayimizin artan gereksinimine paralel olarak sürekli artma eğilimi göstermiştir. Türk tekstil sektörünün son 25-30 yıl içinde özellikle ihracatta yükselişinin temelinde Türkiye'nin bir pamuk ülkesi olması gerçeği yatmaktadır (Anonymous 2011a).

Pamuğun Antalya'daki Durumu

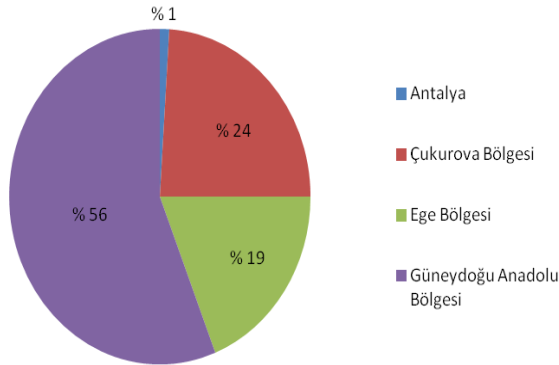
Türkiye'de üretilen pamuğun çoğu Mart-Mayıs arasında ekilir ve Ağustos-Kasım arasında hasat edilir. Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahip bulunan pamuğun yoğun olarak üretildiği dört bölge vardır. Bunlar; Ege, Çukurova, Güney Doğu Anadolu ve Antalya'dır (Özudoğru 2011). Bölgelere göre pamuk ekiliş alanları bakımından Antalya ili %1 ile en düşük oran sergilemektedir (Şekil 1).

Tarım il müdürlüğü verilerine göre Antalya ili arazi yüzölçümü 20.875.000 dekadır. Bu arazinin yaklaşık % 20'lik kısmında (4.143.256 dekar) tarım yapılabilmektedir (Şekil 2). Antalya'da Merkez, Akseki, Kaş, Manavgat, Serik, Aksu ve Döşemealtı ilçelerinde Pamuk yetiştiriciliği yapılmaktadır (Anonymous 2012a).

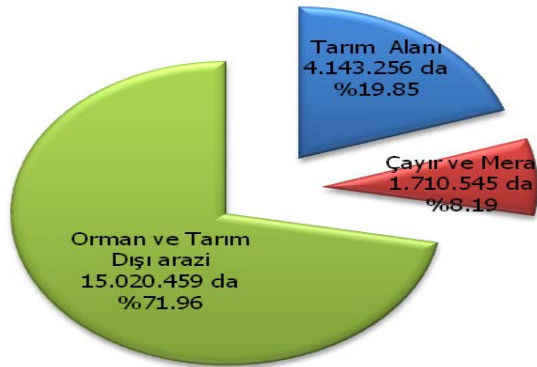
Antalya bölgesinde pamuk bitkisi, 2005 yılında 54.050 dekarlık ekim alanına sahip iken 2009 yılında % 40 oranında bir azalma ile 34.241 dekar gerilemiş ve 2010 yılında % 25'lik artış ile 41.878 dekar yükselmiştir. Üretim miktarı da ekim alanı ile doğru orantılı ve aynı oranda azalma göstermiştir (Şekil 3). 2005 yılında 25.705 ton olan üretim miktarı 2010 yılında 19.242 tona düşmüştür (TÜİK 2012). 2010 yılında ekim alanı ve üretimdeki artışı, kooperatif destek

²Sorumlu Yazar: metindcetin@hotmail.com

fiyatı yanında Çin ve Hindistan'da üretim alanlarının azalışına bağlı olarak ülke pamuğumuza olan rağbetin artması şeklinde yorumlayabiliriz.

Şekil 1: Bölgelere göre pamuk ekiliş alanları

Şekil 2. Antalya İli Arazi Dağılımı

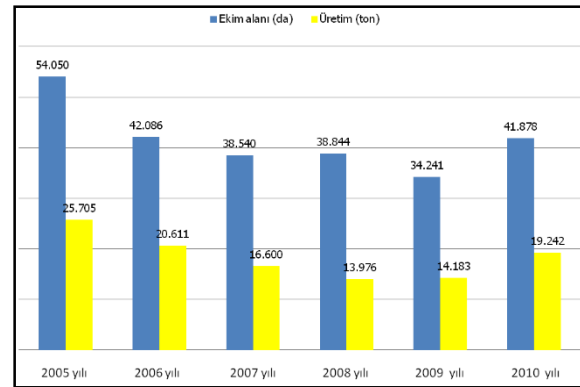
İlçeler bazında ekim ve üretim durumunda Tablo 1'de görüldüğü gibi merkez ilçesinde son iki yıl için üretim tablosuna girecek değerlerde üretim yapılmamış. En yüksek üretim alanı Serik ve Manavgat ilçeleri olmuştur (Anonymous 2009a).

Kooperatifler bazında kütlü pamuk miktar ve tutarları Tablo 2'de sunulmuştur. 2010 yılında Tariş ve Çukubirlik alım miktarı ve %'sinde azalma gösterirken; Antbirlik, pamuk alım miktarını iki katına çıkararak (11.579 ton'dan 21.647 ton'a) payını %1'e yükseltmiştir. Kooperatifler içerisinde pamuk alım fiyatı bakımından alım fiyatları genel bir artış göstermektedir. Antbirlik, son beş yıl ortalamasına bakıldığında alım fiyatında ilk sırada yer almış, Tariş ise 2010 yılı itibarıyla yaklaşık % 200 artış göstererek son yılın birincisi olmuştur.

Antalya Bölgesindeki Bazı Sorunlar

Mekanizasyon ve işgücü sorunu

Alım gücü düşük olan bölge çiftçisi klasik iki sıralı ekim mibzerlerini ata yadigarı olarak görmekte ve bu şekilde pamuk ekimlerini sürdürmektedir. Bu ekim makinelerinde tohumun toprağa düşme oranı fazla olmakta ve netice itibarıyla kullanılan tohumluk miktarı normaldekenden 2-3 kat fazla olmaktadır. Aynı zamanda eski mibzerlerin kullanımında ekim derinliği ve sıklığı mibzer üzerindeki kişinin ustalığına da bağlıdır.

Şekil 3. Yıllara göre Antalya iline ait pamuk ekim alanı ve üretim miktarı

Ekim, işin ehli olmayan kişilerce gerçekleştirildiğinde işlemin yinelenmesini gerektirebilir. Buda fazladan iş gücü, tohumluk ve mazot masrafına yol açmaktadır. Mekanizasyon sorunu içerisinde traktörün payı hiç şüphesiz en fazla olmaktadır. Çünkü küçük çiftçilerin kullandıkları traktörlerin yaşının çok fazla olması (30-35 yıllık) bunların masraflarını da artırmaktadır.

Gürsoy ve ark. (2002) nin bildirdiği gibi satın alma güçleri çok düşük olan çiftçiler modern tarım makinelerini elde etmede zorluklarla karşılaşmaktadır. Aynı zamanda pamuk tarımında kullanılacak tarım alet ve makinelerinin seçimi ile bunların nasıl kullanılacakları hakkında yeterli teknik bilgiye sahip değillerdir. Bu bilgilerin temini için ise konu hakkında uzman kişi veya kurumlara danışılmamaktadır.

Diğer taraftan pinomatik ekim makinelerini kullanan büyük çiftçiler, dekara düşecek tohumluk miktarını en ekonomik şekilde değerlendirmekte ve bir sonraki seyreltme işlemlerinde iş gücü ve traktör çapasından masraflarını azaltmakta, bununla birlikte uygun ekim normunu sağladıkları için zamandan da tasarruf edebilmektedir.

Pamuk, ekiminden hasadına kadar belki de en fazla mekanizasyon ve işçilik gerektiren bitkilerden bir tanesidir. Bu anlamda makineli hasada uygun arazi

şartları sağlanamadığı zaman -ülke pamuğumuzun en kaliteli olma nedenlerinden biri olarak görülen- elle toplama işlemi gerçekleştirilmektedir. Elle hasat, sezon öncesi anlaşılmış pamuk toplayıcıları (ameleler) ile mümkün olabilmektedir. Son yıllarda yerli amele sayısı azalmıştır ve toplayıcıların kendi evlerinden getir-götür isteme olayı ek bir masraf oluşturmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, üreticiler Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerimizden sezonluk olarak ihtiyaçları doğrultusunda amele getirtmektedir. Ortak olarak getirtilen amelenin barınma ihtiyacı, genelde 3-5 kişiden oluşan üretici grubu tarafından masrafları ile birlikte karşılanmaktadır.

Üretim alanı geniş olan çiftçiler, işçilik sorununu makineli hasada yönelerek çözümünü yapmışlardır. Bu yönde de gerekli arazi işlemlerini ve çeşit seçimini gerçekleştirmektedirler. Elbette ki makine ile toplanan pamukların bir kısmı bitki üzerinde kalmaktadır. Ka-

lan pamuk miktarının azlığı hasat makinesini kullanan operatörün ustalığına bağlı olmaktadır. Makineli hasadın her ne kadar işçilik sorununu hallettiği düşünülse de, hasat zamanında beklenilmeyen yağışlar makinelerin tarlalara girişine olanak tanımamaktadır. Makinenin tarlaya girişine elverişli zamanda ise pamukların yatması ve toplama kayıplarının artması dezavantaj oluşturmaktadır. Bu yönden elle toplayıcılar sonbahar yağışlarında pamuğun fazla kirlenmeden hasadını mümkün kılmaktadır.

Sulama sorunu

Devlet su işlerine bağlı sulama birlikleri tarafından, haftanın belirli günlerinde büyük su kanallarına bırakılan su ile pamuğun sulama işlemi yapılmaktadır. Çiftçiler tarafından sıra usulüne göre kullanılmaya çalışılmakta ancak bazı bölgelerde suyun önü kesilerek sıra kapma neticesinde "su kavgası" yaşanmaktadır.

Tablo 1. 2007-2010 Yıllarında ilçelerdeki ekim ve üretim durumu

İlçeler	2007 yılı		2008 yılı		2009 yılı		2010 yılı	
	Ekim alanı (da)	Üretim (ton)	Ekim alanı (da)	Üretim (ton)	Ekim alanı (da)	Üretim (ton)	Ekim alanı (da)	Üretim (ton)
Merkez	7500	2625	7500	3375				
Kaş	40	16	40	16	58	19	46	17
Manavgat	8000	3200	8000	3200	5718	2323	11500	5534
Serik	23000	4500	20000	10000	18426	7668	20000	9432
Aksu					9912	4125	9912	4007
Döşemealtı					127	48	420	252

Tablo 2. Pamuk satış kooperatifleri alım miktar ve tutarı

Yıl	Türkiye Kütlü Üretimi (ton)	Kooperatif Birliği	Birlik Alım Miktarı (ton)	Birliğin Alım Payı (%)	Birlik Alım Fiyatı (TL/kg)
2006	2.550.000	Tariş	166.109	6.5	0.920
		Çukubirlik	87.030	3.4	0.840
		Antbirlik	11.579	0.5	1.000
2007	2.275.000	Tariş	117.470	5.2	1.00
		Çukubirlik	82.707	3.6	0.830
		Antbirlik	10.101	0.4	1.110
2008	1.820.000	Tariş	92.259	5.1	1.00
		Çukubirlik	65.252	3.6	0.830
		Antbirlik	9.010	0.5	1.220
2009	1.725.000	Tariş	28.842	1.7	1.018
		Çukubirlik	8.773	0.5	0.940
		Antbirlik	10.531	0.6	1.270
2010	2.150.000	Tariş	51.565	2.4	2.900
		Çukubirlik	12.249	0.6	1.530
		Antbirlik	21.647	1.0	2.100

Kaynak: Özüdoğru 2011

Suyun tarlaya ulaşacağı yollarının gelişi güzel hazırlanması ve düzeltilmemesinden dolayı da tarlaya yönlendirilen sulama suyunun büyük bir çoğunluğu kaybolmaktadır. Bunun yanında, suyun tarlaya ulaşmaya kadar kat ettiği yol üzerindeki yabancı ot tohumu

ya da bitki parçaları da su ile birlikte taşınmaktadır. Sonuçta sulama suyu debisinin azalması zaman ve iş gücünü etkilemekte, bununla birlikte tarladaki yabancı ot oranı ve mücadelesi artmaktadır

Parça arazi sorunu

Ekim yapan çiftçilerimizin birçoğu küçük arazi sahipleri olduklarından dolayı bir bölgede farklı yerlerde icar tutarak -ki bunun en önemli nedeni desteklerden yararlanmaktır- ekim alanını artırma yoluna gitmektedir. Tarlaların uzaklıkları neticesiyle hasat esnasında işçilerin gidiş-gelişleri ile birlikte yakıt masrafı da artırmaktadır. Farklı yerlerde yetiştirilen pamukların sonbahar erken yağışlarına yakalanma riski de artırmaktadır. Bu yerlerde pamuğun zamanında hasadının yapılamaması yağışlardan kaynaklanan kirlenmeye ve değerinin düşmesine neden olmaktadır.

Destek ve fiyat sorunu

Tarım sektörünün ekonomik ve sosyal açıdan taşıdığı önem yanında, karşılaşılan riskler ve sahip olduğu yapısal özellikler, sektörün desteklenmesine ve korunmasına neden olmaktadır. Diğer taraftan, sektörde üretim sürecinin uzun, parasal geri dönüşüm hızının düşük, sermaye birikiminin yetersiz ve yatırımların az olması destekleme ve teşviklerin önemini artırmaktadır. Bu müdahalelerin amaç ve politika araçları ülkelere göre farklılık göstermektedir (Yeni ve Sağlam, 2002).

Çiftçi kayıt sistemine dahil olan çiftçilere mazot, gübre ve toprak analizi destekleme ödemesi yapılması ile organik tarım ve iyi tarım uygulamalarına destekleme ödemesi yapılmasına ilişkin kararın 2. maddesinde 2010 yılı için 2.5 TL/da toprak analizi (50 da altındaki arazi beyanlarını kapsamaz), 5.5 TL/da mazot ve gübre desteği 2011 yılı için toprak analizi aynı kalıp mazot ve gübre desteğine 0.5 kuruş artış yapılmıştır (Resmî Gazete. Sayı: 27851).

2006 yılı ürünü destekleme primi kilogram başına sertifikalı tohum için 34,8 YKr, sertifikasız tohum için 29 YKr olurken 2007 yılı destekleri de aynı fiyatta kalmıştır. 2008 yılı ürünü destekleme primi miktarları kilogram başına; kütlü pamuk için 27 Kr (sertifikalı 32,4 Kr), 2009 ve 2010 yıllarında kütlü pamuk için destekleme fiyatı sertifikalı tohum için 42 kuruş/kg, sertifikasız tohum için 35 kuruş/kg olmuştur. 2011 yılı için ise kütlü pamuk destekleme fiyatı 2010 yılı ile aynı kalmıştır (Resmî Gazete. Sayı: 26354, 26835, 27121, 27602, 27411, 27965).

Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerince tespit edilen fiyatlardan yapılan kütlü pamuk alım fiyatları; dünya fiyatları, borsa fiyatları, ihracat fiyatları ve enflasyon dikkate alınarak, maliyet fiyatlarına üretici karı eklenerek Çukurova, Ege, Antalya Bölge ve yörelerinde farklı olarak belirlenmektedir (Anonymous 2011c).

Antbirlik Serik kooperatifi kütlü pamuk alım fiyatını 2009 yılı için 1.27 TL olarak açıklarken 2010 yılında bu oran 2.1 TL'ye yükseltmiştir. Bu gelişme son 5 yılda alımların ortalama 1.2 TL'nin üzerine çıkmadığı ve ülkemizde pamuk üretim maliyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine göre kilogram başına 2005-2009 yıllarına ait son beş yıl ortalaması 0,85 TL olduğu göz önüne alınınca çiftçimiz adına sevindirici olmuştur. Bu destek sonucunda 2008/2009 ürün alım döneminde alınan toplam kütlü pamuk alım miktarı 8500 ton iken 2009/2010 döneminde alınan kütlü pamuk rakamı olan 10.017 Ton, 2010/2011 ürün alım döneminde Antbirlik tarafından alınan kütlü pamuk miktarı 22000 Ton rakamlarına yaklaşmıştır (Anonymous 2011b).

Tablo 3. Antalya ili 2011 yılı kütlü pamuğun dekara tarla üretim maliyeti (TL)

A. GİRDİLER (tohum, ilaç, gübre vs.)	182,55
B. BAKIM VE İŞÇİLİK GİDERLERİ	211,50
C. HASAT VE PAZARLAMA	110,00
D. DEĞİŞKEN MASRAFLAR TOPLAMI (A+B+C)	504,05
E. DEĞİŞEN MASRAFLARIN FAİZİ (%9)	26,46
1. TOPLAM DEĞİŞEN MASRAFLAR (TDM) (D+E)	530,51
a) Genel İdare Giderleri (TDM %0,3)	15,92
b) Arazi Kirasi	90,00
c) Beklenmeyen Giderler (%5 * TDM)	26,53
2. TOPLAM SABİT MASRAFLAR (TSM) (a+ b+ c)	132,45
TOPLAM ÜRETİM MASRAFLARI (TUM) (TDM+TSM)	662,95
Bir Dekardan Alınan Ürün Miktarı (Verim) (Kg/Da)	624,00
DEKARA NET ÜRETİM MASRAFI (TL/Da)	662,95
Bir Kg Ürünün Maliyeti (TL/Kg)	1,59

Tarım il müdürlüğü verilerine göre, tarla hazırlığından hasadına ve satışına kadar ki maliyet cetveli Tablo 3'de verilmiştir. 2011 yılı için bir kilogram pamuk maliyeti 1.59 TL olarak belirtilmektedir (Anonymous 2012b). Bu maliyet tablosuna göre 2012

yılı için 0.28 TL Antbirlik ve 0.46 TL Devlet desteği, çiftçi için masrafın yaklaşık yarısı kadarını kazanç haline getirmektedir. Bu kazancın daha da artarak sürmesi ülke pamuğu ve geleceği için -ki dünya pa-

muk üreten devletlerin karşılaştıkları sorunlar göz önüne alındığında- önem arz etmektedir.

Sonuç

2005-2010 yılları arasındaki ekim ve üretim oranlarındaki azalmanın en büyük nedenlerinden birisi olarak, pamuk bitkisinin hasadında (makinelik hasadın çok yaygın olmaması sebebiyle) yeterli iş gücünün sağlanamaması olarak gözükmektedir. Buna bağlı olarak da nispeten daha az iş gücü gerektiren ve birim alandan daha fazla kazanç elde edilmesini sağlayan seracılık ön plana çıkmıştır. Pamuk yetiştiriciliğindeki en büyük harcama masrafları olarak görülen mazot, gübre ve ilaç fiyatındaki artışlar da alım gücünün düşüklüğünden dolayı karşılanamaz duruma gelmiştir. Birlik kooperatiflerinden karşılanan ihtiyaçlarda belli bir faiz oranı uygulanmakta ve ürünün satışından bu harcamalar düşülerek kazancın azalmasına etken olmaktadır. Tablo 3'de 1 kg kütlü pamuğun maliyeti 1.59 TL olarak verilmesi ve teşvik sonucu ortalama 2.35 TL'ye satışı sonucu; dekara ortalama 500 kg verim alındığı düşünülürse 10 dekar ekim yapan bir çiftçi 3.750.00 TL gelir elde etmiş olur. Buda seracılıkla kıyaslandığında düşük bir gelir olmaktadır. Ancak tarla ürünleri içerisinde yetişme sezonu ele alındığında mısır, soya, susam ve yer fıstığı yetiştiriciliğinde dekara gelir bakımından ön sırada diyebiliriz. Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü bünyesinde gerçekleştirilen araştırmalar, pamuk yetiştiriciliği ile uğraşan çiftçilerimize gelecek yıllarda Antalya bölgesinde karşılaşıcağı sorunların çözümünde ve yeni uygulamalarda aktif bir rol üstleneceği gerçeğini göstermektedir.

Kaynaklar

Anonymous 2009a. S.S. Antbirlik Antalya Pamuk ve Narenciye Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, 2007/2008 *Faaliyet Raporu*, 56. İş Yılı.

Anonymous 2011a. Pamuk. <http://www.antbirlik.com.tr/pamuk.html>. Erişim tarihi:30.03.2011.

Anonymous 2011b. 2009/2010 İş Yılı Olağan Genel Kurul Toplantısı Açılış Konuşması. <http://www.antbirlik.com.tr/acilis.pdf>. Erişim 11.04.2011.

Anonymous 2011c. 2010 Yılı Pamuk Raporu. T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü. <http://tgm.sanayi.gov.tr/DocumentList.aspx?catID=1061&lng=tr>. Erişim 11.04.2011.

Anonymous 2012a. Antalya ili arazi dağılımı. Proje ve İst. Şube Müdürlüğü\İstatistik Birimi. Antalya Valiliği İl Tarım Müdürlüğü.

Anonymous 2012b. 2011 maliyet cetveli. Proje ve İst. Şube Müdürlüğü\İstatistik Birimi. *Antalya Valiliği İl Tarım Müdürlüğü*.

FAO.2011. http://faostat.fao.org/site/_/567/default.aspx#ancor. Erişim 25.03.2011.

Güneş A. Cevheri C.İ. Beyyavaş V. Yılmaz A. 2005. GAP Bölgesinde Pamuk (*Gossypium hirsutum* L.) Tarımı, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Türkiye VI. Tarla Bitkileri Kongresi*, 5-9 Eylül 2005, Antalya. Derleme Sunusu Cilt I, Sayfa 309-314.

Gürsoy, S., Karademir, E., Karademir, Ç. 2002. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Pamuk Tarımında mekanizasyon uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye V. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri*, 28-29 Nisan 2002, Diyarbakır. Sayfa 225-230, Ekim 2002 Ankara.

Özudoğru, T. 2011. Durum ve Tahmin Pamuk 2011/2012. T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü. *TEPGE yayın no:147*.

Resmî Gazete. Sayı : 26354. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/11/20061122-6.htm>. Erişim 30.03.2011.

Resmî Gazete. Sayı: 26835. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/04/20080402-11.htm>. Erişim 30.03.2011.

Resmî Gazete. Sayı : 27121. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/01/20090125-9.htm>. Erişim 30.03.2011.

Resmî Gazete. Sayı : 27602. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/06/20100605-6.htm>. Erişim 30.03.2011.

Resmî Gazete. Sayı : 27411 <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/11/20091119.htm>. Erişim 30.03.2011.

Resmî Gazete. Sayı : 27851. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110219-21.htm>. Erişim 30.03.2011.

Resmî Gazete. Sayı: 27965. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/06/20110615-13.htm>. Erişim 02.04.2012

TÜİK. 2012. Antalya ili pamuk üretim alanı. Türkiye istatistik kurumu <http://www.tuik.gov.tr>. Erişim 02.04.2012

Yeni, R., Sağlam, D. 2002. Tarımsal destekleme politikaları ve pamuk prim sistemi. *Türkiye V. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri*, 28-29 Nisan 2002, Diyarbakır. Sayfa 17-38, Ekim 2002 Ankara.